

Előző belpolitikai jelentéseimben részletesen beszámoltam a francia belpolitikában az utóbbi hónapok folyamán bekövetkezett eltolódásról, amely elsősorban De Gaulle pártját gyengítette, ezenkívül két kisebb jelentőségű új baloldali párt megalakulására vezetett és legalább átmenetileg megerősítette a Troisième Force és ezzel a Schuman-kormány helyzetét. Beszámoltam arról is, hogy Pleven volt pénzügyminiszter akciót indított közeledés létrehozására a Troisième Force és az RPF között.

Újabbán beszerzett bizalmas értesülesem szerint, Pleven ezen kezdeményezése vatikáni sugalmazásra jött létre. De Gaulle maga volt az, aki kapcsolatot keresett a Vatikánnal és támogatását kérte mozgalma részére. A Vatikán ezt meg is ígérte, de kihangsúlyozta annak kívánatosságát, hogy De Gaulle létesítsen közös frontot a szintén katolikus alapon álló MRP-vel. A tábornok viszont, ismervén a francia belpolitikai viszonyokat és azt, hogy az MRP szorosan össze van kapcsolódva az SFIO-val, amely viszont nem lenne hajlandó együttműködni az RPF-fel, maga nem akart nyíltan fellépni, hanem régi hívét, Plevent kérte fel arra, hogy a közeledési akciót, ne hivatalos formában, hanem magánkezdeményezésként indítsa meg.

Amint várható volt és amint azt már előzőleg jelentettem, Pleven akciójával szemben az SFIO már kezdetben elzárkózott. Ennek következtében történtek azután jobboldali részről kísérletek arra nézve, hogy az SFIO-ban szakadást idézzenek elő, amely esetben a jobboldali disszidencsoport csatlakozásával lett volna a koalíció megvalósítható.

Az olasz választásokat közvetlenül megelőző napokban ezen akció már-már veszélyes méreteket kezdett ölteni tekintettel arra, hogy az SFIO jobboldali tagjai erősen felbátorodtak Saragat olaszországi választási győzelmén. Az utolsó két hétben azonban a nemzetközi politikában bekövetkezett nagymérvű enyhülés a szakadármozgalom visszafejlődését eredményezte.

Annál érdekesebb és meglepőbb volt az MRP május 10-én Toulouse-ban tartott IV-ik kongresszusának állásfoglalása Pleven iniciatívájával szemben. A kongresszus ugyanis – bár udvarias hangon, de – határozott formában utasította vissza az RPF-el való unió gondolatát. Elvben hajlandónak mutatkozott ugyan összeműködésre, de „a jelenlegi kormány mögött és annak keretében”. A kongresszus ennél még tovább is ment és állást foglalt „minden negatív antikommunizmussal” szemben. Főleg ez utóbbi nyilatkozat volt az, amely megadta a kegyelemdőfést Pleven iniciatívájának, és legalább egyelőre elvágta útját az egyesülés gondolatának.

Az MRP ezen meglepő állásfoglalása a nemzetközi légkör enyhülésének volt közvetlen eredménye. Egyidejűleg több más kisebb jel is arra mutatott, hogy Schuman, sőt Bidault is, letértek a múltban követett élesen antikommunista és anti-szovjet-orosz politikai vonalukról.

E hangulatba csapott azután be bombaként a szovjet-orosz–amerikai jegyzékváltásnak f. hó 11-én történt nyilvánosságra hozatala. Amint más úton is jelentettem Miniszter Úrnak, az esemény hatását nagy jelentőségűnek ítélték meg a francia belpolitikára nézve is. Az első pillanatban még olyan hangok is hallatszottak, hogy Bidault távozni lesz kénytelen, és hogy a francia kormány kényszerítve lesz hatalmát új alapokra fektetni. Bidault távozása azonban úgy látszik mégsem következik be. Így pld. Vallois, a „Franc-Tireur” baloldali érzelmű igazgatója kijelentette, hogy a francia belpolitika gyors irányváltásának elkövetkezése kikerülhetetlen, és hogy De Gaulle, mozgalmával együtt, el fog süllyedni még akkor is, ha Moszkva és Washington felvett érintkezésének egyelőre nem lesz meg a remélt eredménye.

A szenzáció által keltett izgalmak első hullámai lecsillapodván azonban a helyzet nyugodtabb megítélése kerekedett felül. A túlzott kombinációk elmaradtak, és a helyzetben bekövetkezett változás reális megítélése az alábbiakban kristályosodott ki.

Kétségtelen, hogy a szovjet-orszós-amerikai közvetlen kapcsolat felvétele nagymértékben megerősítette a francia kommunista párt helyzetét. Kétségtelen az is, hogy erősen meggyengült De Gaulle politikai irányvonala és programja. A többi pártokra nézve az esemény hatása annyiból jelentős, hogy mindenekelőtt lecsillapította az SFIO-ban megnyilvánult szakadás-tendenciákat, és az eddiginél még jobban visszatartja az MRP-t az RPF-el való egyesülés gondolatától.

Az ügyben a nyerő fél tehát feltétlenül a francia kommunista párt, amely az utóbbi hónapokban tanúsított rendkívüli mérsékletével egyébként is visszaszerezte sok olyan hívet, akik a múlt őszi sztrájkok alkalmával hűtlenekké váltak hozzá.¹ E szempontból igen jelentős sikert könyvelt el, midőn legutóbb az egyik autonóm szakszervezet által kezdeményezett párizsi földalatti vasúti sztrájkmozgalomba nem hagyta magát beugratni, és a jobboldali provokációnak ellenállva, a szóban forgó szakszervezetet is arra készítette, hogy a párizsi lakosság körében népszerűtlen metró-sztrájkot négy nap alatt feladja.

Ami De Gaulle mozgalmának gyengülését illeti, ez kétségtelenül bekövetkezett ugyan, azonban óvakodni kell annak eltúlzásától. Tagadhatatlan ugyanis, hogy amint az a legutóbbi községi pótválasztások alkalmával kitűnt, a mozgalom 5, maximum 10%-kal gyengült. Ezzel szemben állandó panaszok hallatszanak az MRP köreiből, hogy híveik – főleg vidéken – átmennek az RPF táborába. Ami magát De Gaulle személyét és az ő politikáját illeti, erre nézve viszont nagyon helyesen jelentette ki előttem Gabriel Courtial, a United Press itteni tudósítója, hogy a tábornok helyzete, mint az önálló politika képviselője, nem gyengült nemzetközi politikai viszonylatban. Különbséget kell ugyanis tenni De Gaulle antikommunista belpolitikai és szigorúan francia önállósági külpolitikai irányvonala között. Ez utóbbi vonatkozásban ugyanis a tábornok sokkal önállóbb és függetlenebb álláspontot foglalt el, mindig is, elsősorban Angliával, de Amerikával szemben is, mint az e vonatkozásban teljesen behódolt Schuman és Bidault. E külpolitikai vonal népszerűtlen lévén francia nacionalista körökben, feltétlenül olyan erőt jelent, amellyel számolni kell.

Hasonló értelemben nyilatkozott előttem Mr. Norman, a „Times” itteni tudósítója, kiemelve, hogy De Gaulle erős nyugat-európai blokk híve ugyan, de olyan blokké, amely önálló és főleg Amerikával szemben független politikát folytat. Nevezett felhívta figyelmet arra is, hogy az SFIO (Blum) mennyire sietett csatlakozni az amerikai-szovjet-orszós békevonalhoz, ami a szocialista párt gyengeségének jele, amely fél attól, hogy tömegei végleg átmennének a kommunista táborba.

A legutóbbi külpolitikai fejlemények fent vázolt hatása a francia belpolitikára tehát eddig nem hozott olyan jelentőségű eltolódásokat, amelyek azonnali és komolyabb változást eredményeznének e vonalon. Mindazonáltal a baloldal megerősödése máris érezhetően azt eredményezte, hogy a kormány máris lényegesen enyhébb húrokat penget a kommunista párt felé.

A hangulat tehát kétségtelenül megenyhült a francia belpolitikában. Mégis helytelen volna ebből túlzott következtetéseket levonni. A kormány ugyanis már annyira lekötötte magát amerikai vonatkozásban, hogy alapvető irányváltozás nem várható. A Marshall-terv keretében nyújtott amerikai segítség oly fontos tétel a francia gazdasági életben, hogy anélkül az államháztartás továbbvitele a jelenlegi politikai és társadalmi struktúra mellett nem volna lehetséges. Ha tehát békésebb periódusra is van kilátás a francia belpolitikában, az alapvető problémák és ellentétek továbbra is fennmaradnak és megoldásra várnak.

¹ A jelentés sok túlzást, illetve be nem vált jövődölést tartalmaz. De Gaulle pártja meggyengült és 1953-ban feloszlott, a tábornok csak jóval később, 1958-ban tért vissza a francia politika irányítói közé. A KP erős maradt ugyan, de teljesen elszigetelődött, a többi párt, ha válságokon át is, kitartott az USA-barátság mellett.

466. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1948. május 14.)

Amint azt előző jelentésemben jeleztem,¹ Oedipe címen egy új világsajtószemle jelenik meg, amely a nemzetközi politikai, gazdasági kérdésekről hetenként összefoglaló képet ad. A szemle élénken emlékeztet bennünket a háború előtt megjelent Lu-re. A Lu, amely Lucien Vogel szerkesztésében jelent meg, egyedülálló volt úgy formájában, mint tartalmában a francia sajtóban. Azt mondhatnám, hogy a Lu objektív és világos képét adta hét nap történetének. Szerkesztősége olyan kiváló újságírókból állott, mint Martin Chauffier, Lavigne, Mme Martin Chauffier, Gara László, Robert Vochet. A magyar sajtó egyik referense Adorján Andor volt. Adorján Andor igyekezett a horthysta magyar sajtó termékeit becsempészni a Lu hasábjaira. Megbízóinak azonban teljes egészében nem tehetett eleget, mert Vogel főszerkesztő, kinek baloldali beállítottsága záloga volt annak, hogy ez a világorgánium nem lesz az éledő fasizmus szövívője, majdnem teljes egészében lehetetlenné tette Adorjánnak törekvését. Néha-néha sikerült ugyan a Horthy régi- met jó színben feltűntető pesti híradását a lapban elhelyeznie. Ez ritkán történt meg, és a lap baloldali irányvonalát egyáltalán nem érinthette. Ez annál kevésbé sikerülhetett rendszeresen, mert a szemlénél dolgozott az ugyancsak magyar származású Gara László is. A most megjelenő Oedipe szerkesztőségében Adorján, amint értesültem, vezető szerepet játszik. Annak idején a Lu irányításában nekem döntő szerepem volt, mivel L. Vogel minden magyar vonatkozású ügyben teljhatalmat adott.²

A Lu-re emlékeztető Oedipe az objektívítás hamis felmutatásával határozottan állást foglal az új Magyarországgal szemben. A velünk ellenséges forrásból eredő gazdasági, politikai, szociális híradások jelentős helyet foglalnak el ennek a könyvatosnak az oldalain.

Az idegenbe szakadt magyar újságíróknak a felszabadulás utáni francia sajtóban való térfoglalásának egyik jelensége a Corps Diplomatique³ című politikai, gazdasági, diplomáciai és kulturális kérdéseket ismertető nagy revünek a megjelenése. A folyóiratot Dobos László 1919-ben emigrált magyar újságíró irányítja. A napokban megjelenő folyóirat tudomásom szerint nyolcmillió frank alaptőkével rendelkezik. Az alaptőke egy részét a lapot előállító Worms nyomda, másik részét pedig egy olasz kereskedőkből álló csoport adta. A francia kormány bizonyos esetekben engedélyeket ad az idegen tőke behozatalára. A tőke nem folyó pénz formájában hozható be, hanem áru alakjában. A fent említett olasz kereskedőcsoportnak Neuwirth nevű magyar származású, állítólag volt magyar újságíró, aki ugyancsak állítólag mint köztársasági katona részt vett a spanyol polgárháborúban, megszerezte az idegen tőke behozatali engedélyét. Ennek ellenében, tehát a kijárási fejében az olasz kereskedőcsoporttól több millió frankot kapott, amelynek egy részét befektette a Corps Diplomatique megindítására alakult társaság vállalkozásába. Tekintettel arra, hogy Dobos még mindig magyar állampolgár és így jogilag nem lehet egy francia lap főszerkesztője, a lap irányítását átadta André Ulmann-nak. André Ulmann portréját felesleges megrajzolnom. A Corps Diplomatique, ugyanúgy, mint a Tribune des Nations eklektikus, érdekesen szerkesztett folyóirat lesz, amelynek oldalain széles teret tudok Magyarországra számára biztosítani.